

## Probleemanalyse en voorstel (1423930/1477413)

| Inhoudsopgave:                                                                      | blz. |
|-------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1. Inleiding                                                                        | 1    |
| 2. Vestigingsklimaat                                                                | 2    |
| 3. Huisvesting                                                                      | 2    |
| 4. Sociaal-maatschappelijk                                                          | 4    |
| 5. Beeldvorming                                                                     | 5    |
| 6. Gemeenten worstelen met de opgave voor huisvesting                               | 5    |
| 7. Provinciale belangen en provinciale rol                                          | 6    |
| 8. Voorstel                                                                         | 8    |
| Bijlage 1: Overzicht wat regio's en gemeenten doen aan dit dossier                  | 9    |
| Bijlage 2: Wie doet wat als het gaat om de huisvesting van buitenlandse werknemers? | 11   |

### 1. Inleiding

Buitenlandse werknemers zijn noodzakelijk om onze Noord-Hollandse economie draaiende te houden. Zonder hen zouden belangrijke onderdelen van onze economie gaan haperen of stil komen te liggen, zoals bij de voedselindustrie en logistiek. Er is nog te weinig maatschappelijk (en politiek) besef dat buitenlandse werknemers onmisbaar zijn geworden voor onze economie.

De inzet van buitenlandse werknemers is begonnen in laagbetaalde banen waar zwaar werk te verrichten viel, waar lange werktijden golden en het werk ook maar voor een vrij korte periode beschikbaar was. Denk bij voorbeeld aan de seizoensarbeid in de land- en tuinbouw. Voor dat soort werk was het, ook in een ontspannen arbeidsmarkt, moeilijk om mensen te vinden.

Nu zijn de buitenlandse werknemers werkzaam in veel meer sectoren van de economie. Naast de land- en tuinbouw zijn dat vooral de logistieke sector, de voedings- en de metaalindustrie. Maar ook in de bouw, de horeca, de facilitaire dienstverlening en in de zorg neemt hun betekenis toe.

Het aantal buitenlandse werknemers is sinds 2004 landelijk bijna vervijfvoudigd en de verwachting is dat de omvang van deze groep werknemers de komende jaren nog verder toeneemt.

Volgens het Expertisecentrum Flexwonen zijn er 120.000 buitenlandse werknemers in Noord-Holland. Het tekort aan huisvesting in Noord-Holland wordt ingeschat op zo'n 15-20.000 logiesplekken<sup>1</sup>.

Een buitenlandse werknemer met een salaris onder modaal wordt vaak aangeduid als arbeidsmigrant. Daarboven noemen we ze expat of kenniswerker.

---

<sup>1</sup> Logiesplekken worden ook wel 'bedden' genoemd. Met logiesplekken wordt het aantal verblijfsplekken bedoeld dat nodig is voor het huisvesten van buitenlandse werknemers. Dat is meer dan een bed alleen. Er zijn huisvestingsnormen, zowel wettelijke bepaald in het Bouwbesluit, als niet-wettelijke van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) en de LTO. SNF gaat bijvoorbeeld uit van 12 m2 per persoon. Dit is exclusief algemene ruimten voor eten, de was doen en recreatie.

De meeste buitenlandse werknemers hebben een laagbetaalde baan. Zij komen hier werken omdat ze hier meer kunnen verdienen dan in het thuisland. Door stijgende lonen in het thuisland Polen komen er minder Polen en komen er meer Roemenen. De verwachting is dat het straks gaat verschuiven naar werknemers uit Aziatische landen. Deze notitie heeft vooral betrekking op de buitenlandse werknemer met een salaris onder modaal.

## 2. Vestigingsklimaat

Werkgevers hebben buitenlandse werknemers nodig, maar het huisvesten van deze groep (tijdelijke) werknemers wordt steeds problematischer. Zo is nu alleen al in de regio Kop van Noord-Holland een tekort van zo'n 3.000 logiesplekken<sup>2</sup>. Dit is ongeveer 50% van de totale behoefte aan huisvesting voor buitenlandse werknemers in deze regio. Door dit tekort worden in die regio 3.000 buitenlandse werknemers illegaal gehuisvest o.a. in woningen, bij agrarische bedrijven en op vakantieparken. Bij illegale huisvesting is er een grote kans op slechte en/of overvolle huisvesting.

De verwachting van uitzendbureaus is dat we de komende jaren steeds meer logiesplekken voor buitenlandse werknemers tekort komen. Hierdoor maken werkgevers zich zorgen over de komst van buitenlandse werknemers in de toekomst. Als buitenlandse werknemers hier niet meer willen (door de slechte, illegale huisvesting) of kunnen verblijven (door het tekort aan huisvesting), krijgen bedrijven op korte termijn problemen met hun productie en omzet.

In de afweging van de buitenlandse werknemer om hier te komen werken is de beschikbaarheid van huisvesting een essentieel element. Dus ook voor werkgevers is de kwaliteit van huisvesting daarom belangrijk. Als we willen dat buitenlandse werknemers in Noord-Holland willen komen werken en dus een bijdrage leveren aan onze economie, moeten ze zich welkom voelen door o.a. te voorzien in voldoende en fatsoenlijke huisvesting.

Nederland staat er op dit moment, onder andere door de minder goede huisvesting, slecht voor in de concurrentie met andere landen, zoals Duitsland en Zweden, om buitenlandse werknemers aan te trekken. Dit heeft daarom ook de aandacht op rijksniveau.

Een tekort aan werknemers kan voor een bedrijf een reden zijn om zich in een ander landsdeel, of zelfs het buitenland, te vestigen. Dat zou voor het Noord-Hollandse vestigingsklimaat en de Noord-Hollandse economie in het algemeen een slechte ontwikkeling zijn.

## 3. Huisvesting

Bij buitenlandse werknemers wordt onderscheid gemaakt tussen degenen die kort en middellang in onze provincie komen werken en degenen die zich hier langdurig of blijvend willen vestigen. Degenen die hier kort en middellang (van een paar maanden tot maximaal 3 jaar) komen werken, vragen snel beschikbare en goedkope huisvesting, waarvoor logiesaccommodaties de meest logische vorm lijkt. Degenen die zich hier langdurig of blijvend vestigen zijn aangewezen op de reguliere woningvoorraad.

Zie de tabel van het Expertisecentrum Flexwonen op de volgende bladzijde voor een overzicht van het type verblijf.

---

<sup>2</sup> Onderzoek 'Huisvesting buitenlandse werknemers in De Kop van Noord-Holland en Opmeer' door Conclusr, februari 2018

|            |          |     |                                                            |
|------------|----------|-----|------------------------------------------------------------|
| Short-stay | < 1 jaar | 50% | Logies, moet direct beschikbaar zijn, (goedkope) hotelvorm |
| Mid-stay   | 1-3 jaar | 25% | Logies, maar liever vormen van flexwonen                   |
| Long-stay  | >3 jaar  | 25% | Via de reguliere woningmarkt (huur/koop)                   |

Bron: Expertisecentrum Flexwonen

Bij het bepalen van een tekort aan huisvesting is er een groot verschil of het gaat om huisvesting in de vorm van logies (hotelvorm en per definitie tijdelijk verblijf) of in een woning.

Kamergewijze verhuur van een eengezinswoning of appartement is overigens een tussenvorm.

In een logiesaccommodatie kunnen veelal tientallen tot honderden buitenlandse werknemers worden gehuisvest. Voorbeelden van logiesaccommodaties zijn het Logiescentrum Agriport in de Wieringermeer (360 logiesplekken), huisvesting bij agrarische bedrijven (van 5 - 150 logiesplekken), pensions, hotels en voor de huisvesting van buitenlandse werknemers omgebouwde kantoren en ander voormalig leegstaand vastgoed.

Voor logiesaccommodaties geldt er een wettelijke verplichting voor het bijhouden van een nachtregister, waarin de gegevens worden opgenomen wie er overnacht<sup>3</sup>. Uit contacten met gemeenten lijkt er niet of beperkt op te worden gehandhaafd. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de gemeente.

De huisvestingsopgave voor buitenlandse werknemers geeft druk op de toch al krappe woningmarkt, waar is te zien dat verschillende groepen woningzoekenden, waaronder buitenlandse werknemers, elkaar beconcurreren. Met name woningzoekenden die afhankelijk zijn van woonruimten in de lagere prijsklassen van de woningmarkt (zowel koop als huur), komen in de knel.

De beleidsmatig ongewenste huisvestingsvormen voor buitenlandse werknemers zijn:

- Kamergewijze verhuur van eengezinswoningen (met name in het lagere koop en huursegment), waardoor die woningen niet meer beschikbaar zijn voor de woningzoekenden in de reguliere woningmarkt. Daarbij past kamergewijze verhuur van eengezinswoningen niet altijd goed in woonbuurten als er een groot verloop is van huurders.
- Verhuren van recreatiewoningen waardoor de recreatiefunctie van het recreatieterrein onder druk komt te staan.
- Alle (andere) illegale (niet-vergunde) locaties, omdat ze niet zijn getoetst aan het bouwbesluit en aan de gemeentelijke regelgeving. Hierdoor is er ook geen zicht op de (brand)veiligheid.

Logies in rijtjeswoningen/woonbuurten is minder gewenst, door de continue wisseling van buitenlandse werknemers en de grotere kans op overlast. Dit kan vervolgens weer een negatief effect hebben als het gaat om het verkrijgen van draagvlak bij de omwonenden voor de huisvesting van buitenlandse werknemers in hun omgeving. De mate waarin woningen worden onttrokken aan de reguliere woningmarkt lijkt niet groot. In de regio Kop van Noord-Holland lijkt het om hooguit 50-100 woningen te gaan<sup>4</sup>. Dat betreft bewust door de gemeenten vergunde woningen voor kamerverhuur. Daar komen gemeenten nu deels van terug.

<sup>3</sup> De eis voor het bijhouden van een nachtregister is opgenomen in het [Wetboek van Strafrecht](#) (artikel 438 lid 1). Ook kan deze eis zijn opgenomen in [de Algemene Plaatselijke Verordening \(model APV Artikel 2:38\)](#). Dat verschilt per gemeente.

<sup>4</sup> Globale inschatting op basis van het aantal woningen dat is vergund voor het huisvesten van buitenlandse werknemers in de regio Kop van Noord-Holland. Het betreft dus vergunningen conform het gemeentelijk beleid. Recent zijn er in een aantal gemeenten beperkingen gesteld aan het huisvesten van buitenlandse werknemers in woningen. Dit gewijzigde beleid geldt echter pas bij nieuw te verstrekken vergunningen.

De uitzonderlijke situatie in de kleine kern Kreileroord waar in 9 woningen (in 2 straten) buitenlandse werknemers zijn gehuisvest heeft in de media veel aandacht gekregen.

Hoewel het feitelijk niet om grote aantallen lijkt te gaan, is het sentiment onder inwoners wel van belang. Daarom is een beleidskeuze van gemeenten om het in (sommige) woonbuurten niet meer toe te staan begrijpelijk. In grotere kernen en steden ligt het overigens weer anders, omdat er daar ook andere groepen zijn aangewezen op kamerhuur (bijv. studenten).

Om de druk op de woningmarkt te ontlasten is het Rijk samen met partners gestart met de Stimuleringsaanpak Flexwonen voor spoedzoekers<sup>5</sup>.

#### **4. Sociaal-maatschappelijke aspect**

Het tekort aan legale huisvesting is niet alleen een economisch en huisvestingsprobleem. Door het tekort is sprake van illegale huisvesting. Daardoor ontstaan slechte en overvolle huisvestingssituaties. Door niet handhavend op te treden worden dergelijke sociaal-maatschappelijke ongewenste situaties stilzwijgend geaccepteerd. Zoals een gemeenteambtenaar aangaf 'we hebben ze nodig, maar niemand wil ze zien'.

Omdat buitenlandse werknemers bij een kort verblijf van minder dan 4 maanden zich niet hoeven in te schrijven in de BRP (basisregistratie personen) zijn ze niet 'zichtbaar'. En veelal wordt er geen nachtregister bijgehouden in geval van logies en is daar geen toezicht op door de gemeente. Veel bedrijven zien registratie en het bijhouden van een nachtregister als een administratieve last en zeggen dat de buitenlandse werknemers maar een paar weken of maanden hier werkzaam zijn bij het bedrijf. De werkelijkheid is dat 90% van de kort verblijvende werknemers vervolgens steeds voor een paar maanden bij een ander bedrijf werkt en uiteindelijk een heel jaar in Nederland werkzaam is. Dat bijvoorbeeld sommige uitzendbureaus buitenlandse werknemers na enkele maanden onderbrengen op andere huisvestingslocaties is een manier om de registratieplicht te omzeilen (voorbeeld van 'op de grens van de wet opereren').

Hierdoor is er een aanzienlijk deel van de buitenlandse werknemers niet in beeld. Dit maakt dat deze branche zeer aantrekkelijk is voor bedrijven die op of over de grens van de wet opereren. Deze bedrijven maken handig gebruik van het feit dat de overheid in hokjes is opgedeeld en dat er daardoor langs elkaar heen wordt gewerkt. Het gaat om onder andere de Belastingdienst, de Arbeidsinspectie, de registratie bij gemeenten, toezicht en handhaving door gemeenten, politie en boa's.

Uit onderzoek<sup>6</sup> blijkt dat veel partijen belang hebben bij deze situatie, niet alleen malafide bedrijven en huisjesmelkers, maar ook gemeenten worden als belanghebbend genoemd. Gemeenten laten het (illegale huisvesting) liever zo als het is, omdat het realiseren van huisvesting voor buitenlandse werknemers stevast kan rekenen op weerstand bij de plaatselijke bevolking. En een veel gehoord argument is dat toezicht en handhaving te veel ambtelijke capaciteit kost.

Als er geen toezicht is en geen handhavend optreden dan laten gemeenten illegale huisvestingssituaties voortbestaan en accepteren daarmee slechte en overvolle huisvestingslocaties.

---

<sup>5</sup> Kamerbrief Stimuleringsaanpak Flexwonen, 29 mei 2019: Flexwonen kan uitkomst bieden voor spoedzoekers, zoals starters, (internationale) studenten, mantelzorgers die tijdelijk op een ander plek moeten wonen om een dierbare tot steun te kunnen zijn, statushouders, mensen die uitstromen uit de maatschappelijke opvang of beschermd wonen, mensen met een nieuwe baan in een andere stad en bijvoorbeeld voor expats en arbeidsmigranten.

<sup>6</sup> Rapport 'Landelijk beeld van ondermijnende criminaliteit' (LIEC, oktober 2019)

Dit draagt bij aan het voortbestaan van misstanden en uitbuiting als het gaat om buitenlandse werknemers (moderne slavernij).

Het tekort aan voldoende en fatsoenlijke huisvesting, geen registratie, geen nachtregister en geen toezicht en handhaving houden deze ongewenste sociaal-maatschappelijke situatie in stand.

Daarnaast is er bij illegale huisvesting het risico dat buitenlandse werknemers lopen qua veiligheid, omdat niet duidelijk is of deze huisvesting voldoet aan (brand)veiligheidseisen.

## 5. Beeldvorming

De beeldvorming over arbeidsmigratie en arbeidsmigranten is negatief. Prof. Godfried Engbersen: 'Arbeidsmigranten krijgen constant het nadeel van de twijfel'.

- Het beeld van inwoners en omwonenden is zodanig, dat er weerstand is als er een nieuwe huisvestingslocatie moet worden gerealiseerd;
- Het beeld van de buitenlandse werknemer over werken en verblijven in Nederland wordt negatief beïnvloed door het tekort aan vergunde huisvesting en de daarmee gepaard gaande slechte en overvolle huisvesting én door misstanden en uitbuiting door malafide bedrijven.

Het beeld van inwoners betreft vaak zorgen voor overlast die buitenlandse werknemers geven. Met die zorgen moet goed worden omgegaan. Zeker als het gaat om het realiseren van een nieuwe huisvestingslocatie<sup>7</sup>. Daarnaast is het van belang dat inwoners beseffen dat buitenlandse werknemers onmisbaar zijn voor de lokale en regionale economie.

Het ervoor zorgen dat de beeldvorming bij inwoners positief verandert en dat hun zorgen serieus worden genomen, is belangrijk om te komen tot voldoende en fatsoenlijke huisvesting voor buitenlandse werknemers.

Om die reden is participatie van de betrokken partijen, waaronder de inwoners, van groot belang.

## 6. Gemeenten worstelen met de opgave voor huisvesting

Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor voldoende en fatsoenlijke huisvesting voor buitenlandse werknemers. Bij de meeste gemeenten in Noord-Holland is er echter geen beeld over hoeveel buitenlandse werknemers in de gemeente werken en zijn gehuisvest.

Er lijkt sprake van een negatieve spiraal: door de beeldvorming bij inwoners zijn veel gemeenten (dus niet alle) terughoudend met hun medewerking aan nieuwe initiatieven voor huisvesting. Gevolg: ondernemers zoeken oplossingen buiten het zicht van gemeenten.

Vanwege de weerstand bij omwonenden zoeken gemeenten naar huisvestingsoplossingen op bedrijventerreinen. Die huisvesting op bedrijventerreinen geeft niet alleen directe problemen vanwege de beperkingen die dat oplevert voor de omliggende bedrijven, maar is vanwege het ontbreken van een goed woon- en leefklimaat ook alles behalve ideaal voor de buitenlandse

---

<sup>7</sup> De ervaring leert dat er na ingebruikname van nieuwe huisvesting in het geheel geen overlast is en de omwonenden niets merken van het verblijf van buitenlandse werknemers.

werknemers<sup>8</sup>. Bedrijventerreinen zijn niet bedoeld om buitenlandse werknemers te huisvesten, hooguit in de overgangszones tussen bedrijventerrein en aangrenzende woonfuncties.

Inmiddels is duidelijk dat gemeenten de nodige inspanningen leveren, maar dat dit niet leidt tot het gewenste resultaat (een uitzondering daargelaten) om te komen tot een oplossing voor het tekort aan huisvesting voor buitenlandse werknemers. Daarmee blijven de huidige illegale situaties bestaan en loopt het tekort op. Met als gevolg nog meer illegale situaties en/of het wegblijven van buitenlandse werknemers.

Er is geïnventariseerd wat er binnen de regio en gemeenten wordt gedaan aan de huisvestingsproblematiek van buitenlandse werknemers. Het overzicht is te vinden als bijlage 1.

Om het tekort aan huisvesting weg te werken is het cruciaal dat de gemeente huisvestingslocaties planologisch mogelijk maakt via bestemmingsplannen of omgevingsvergunningen. Doet de gemeente dat niet, dan blijft het tekort bestaan. De provincie heeft via een provinciaal inpassingsplan ook de mogelijkheid om huisvestingslocaties planologisch mogelijk te maken. Kan en wil de provincie de taak van het planologisch mogelijk maken oppakken, omdat de gemeente het niet doet?<sup>9</sup>

## **7. Provinciaal belang en provinciale rol**

Het jarenlang stagneren van het realiseren van voldoende en fatsoenlijke huisvesting brengt schade toe aan de regionale economie, vergroot de kans op ondermijning en is sociaal-maatschappelijk ongewenst.

Vanwege het gemeentegrens overstijgende karakter van dit probleem lijkt een provinciale regierol noodzakelijk. Als gemeenten er niet in slagen om tijdig voldoende en fatsoenlijke huisvesting te realiseren zal dat door of met steun van de provincie mogelijk moeten worden gemaakt vanuit het principe 'lokaal wat kan, centraal wat moet'.

Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor kwantitatief en kwalitatief voldoende huisvesting. De provincie kan of moet een rol nemen, bij gemeentegrens of regiogrens overschrijdende problematiek en belangen.

Bij het oplossen van het tekort aan huisvesting voor buitenlandse werknemers staat het planologisch mogelijk maken centraal en voorop. De gemeenten zijn daarvoor de eerst aangewezen bestuurslaag. Echter, dat komt niet of nauwelijks van de grond. Incidenteel wordt er een huisvestingslocatie door een gemeente mogelijk gemaakt. Het is echter onvoldoende om het tekort weg te werken.

Het, vanuit een provinciale regierol, er op aansturen dat gemeenten huisvestingslocaties planologisch mogelijk moeten maken zal de huidige situatie, zoals hierboven beschreven, niet veranderen.

Om die reden staat een provinciaal inpassingsplan (PIP) bij een aanpak vanuit een provinciale regierol op voorhand centraal. Het afwegingskader 'Ladder provinciale rol bij huisvesting van buitenlandse werknemers' op de volgende bladzijde geeft aan wanneer een bepaalde provinciale rol wenselijk of noodzakelijk is.

---

<sup>8</sup> Dit blijkt ook uit een recente uitspraak van de Raad van State met betrekking tot een logiesaccommodatie op een industrieterrein aan de Schelphorst in Wieringerwerf. Hier kon niet worden aangetoond dat er sprake was van een goed woon- en leefklimaat en dat de omliggende bedrijven niet in hun bedrijfsvoering en ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt. De vergunning is uiteindelijk alsnog geweigerd.

<sup>9</sup> Zie bijlage 2 'Wie doet wat als het gaat om de huisvesting van buitenlandse werknemers?'

Uit het overzicht in bijlage 1 blijkt een zeer wisselend beeld over de wijze waarop regio's en gemeente met de huisvesting van buitenlandse werknemers bezig zijn. In de regio Kop van Noord-Holland wordt al drie jaar overleg gevoerd en is onderzoek gedaan, is er een redelijk beeld van de omvang van het tekort aan huisvesting en wordt er urgentie gevoeld om dat aan te pakken. Westfriesland is een jaar geleden op regionaal niveau aan de slag gegaan (stadium 1). Bij enkele andere regio's is er de ambitie om er mee aan de slag te gaan (gaan naar stadium 1). Van de andere regio's is het (nog) niet bekend (stadium 0).

In de Woonagenda is als actiepunten 6 het onderwerp 'Huisvesting buitenlandse werknemers' benoemd. Dat maakt dat in ieder geval de eerste stap (naar stadium 1) door alle regio's straks via de woonakkoorden kan (of moet) worden gezet.

### **Ladder provinciale rol bij huisvesting van buitenlandse werknemers**

#### **Stadium 0. Er is niets bekend**

- Het onderwerp staat niet op de agenda van de regio of gemeenten.

#### **Stadium 1. Overlaten aan gemeente(n) en/of regio**

- Uit onderzoekcijfers blijkt dat er geen tekort is aan huisvesting, of dat als er wel een tekort is de gemeente(n) of regio zelf aan de slag gaat om te zorgen voor kwantitatief en kwalitatief voldoende huisvesting.

#### **Stadium 2. Stimuleren en faciliteren van de gemeenten en/of regio**

- Als er onvoldoende tempo wordt gemaakt om het tekort aan te pakken.
- Vanwege het gemeentegrens of regiogrensoverschrijdende karakter kan de provincie samenwerking tussen gemeenten en regio's stimuleren.
- De gemeenten vragen ondersteuning van de provincie.
- Dat kan op diverse manieren, bijvoorbeeld door (een financiële bijdrage voor) gezamenlijk onderzoek.

#### **Stadium 3. Regie nemen door de provincie**

- Wanneer er structureel een tekort aan vergunde huisvestinglocaties is en er geen (of tijdig) zicht is op oplossingen door de gemeente(n), dan kan de provincie de regie nemen.
- De gemeenten kunnen de provincie vragen een regiorol te nemen.
  - a. Volledige samenwerking tussen de provincie en gemeenten binnen een regio  
Locatieonderzoek en -keuze door de provincie samen met gemeenten. Provincie maakt een provinciaal inpassingsplan (PIP) en/of gemeenten doen bestemmingsplannen (BP).
  - b. Onvolledige samenwerking, niet alle gemeenten werken mee.  
Locatieonderzoek en -keuze door de provincie, zoveel mogelijk samen met gemeenten. De provincie doet PIP's voor locaties van de gemeente die niet meedoet en de meewerkende gemeenten doen BP's voor de andere locaties.

#### **Stadium 4. Overnemen door de provincie**

- De gemeenten in de regio zijn (te) passief en kunnen of willen niet (onderling) samenwerken of meewerken
- Locatiebepaling en PIP's door de provincie

*Afwegingskader in welke situatie een bepaalde provinciale rol wenselijk of noodzakelijk is*

## 8. Voorstel

### **Opnemen acties in de regionale woonakkoorden (stadium 1)**

De allereerste stap is om het tekort aan huisvesting via inventarisatie/onderzoek in beeld te krijgen. Gemeenten kunnen daar in regionaal verband mee aan de slag gaan. De op dit moment meest logische weg is om dit via de woonakkoorden op de agenda van elke regio te krijgen. Hierdoor komen de gemeenten binnen de regio's in ieder geval van 'stadium 0' naar 'stadium 1'.

### **Provinciale regierol bij de regio Kop van Noord-Holland (stadium 3)**

De regio Kop van Noord-Holland heeft in de afgelopen drie jaar een aantal stappen gezet. Echter, inmiddels is duidelijk dat de provinciale rol van stimuleren en faciliteren (stadium 2) niet leidt tot het daadwerkelijk realiseren van nieuwe huisvestingslocaties. Het stagneert.

Na afstemming met de gemeenten Hollands Kroon, Schagen en Den Helder is het voorstel om bij de regio Kop van Noord-Holland als provincie de regie te nemen (stadium 3).

Om een beeld te schetsen wat provinciale regie op dit dossier inhoudt, is dit uitgewerkt in de notitie 'Aanpak Kop van Noord-Holland vanuit een provinciale regierol'.

Zoals nu het Plan van Aanpak en de registratie in het BRP in Kop van Noord-Holland als voorbeeld dient voor andere regio's en gemeenten, zo kan ook een provinciale regierol in de Kop van Noord-Holland tot voorbeeld dienen voor andere regio's. Dat geldt zowel in het geval het goed uitpakt als dat het niet lukt.

## Bijlage 1: Overzicht wat regio's en gemeenten doen aan dit dossier

Onderstaand is een globaal overzicht gegeven van acties op dit dossier door regio's en gemeenten, voor zover bekend bij de provincie. Behalve in de regio Kop van Noord-Holland is de provincie tot nu toe niet actief op dit dossier. Dat volgt logischerwijs uit het feit dat het primair een gemeentelijke taak is, er niet echt provinciaal beleid is en er niets in het coalitieakkoord over is opgenomen.

Een uitgebreider beeld van Kop van Noord-Holland en Noord-Holland Noord is te lezen in de Voortgangsrapportage dat is ingebracht in de Statencommissie Ruimte, Wonen en Klimaat van 8 juni 2020, zie agendapunt 8b, bijlage 1.

<https://ibabsonline.eu/Agenda.aspx?site=noordholland&agendaId=4617668b-58f8-4e89-a6f9-f2febb4972e1&FoundIDs=&year=2020>

In de Woonagenda is het onderwerp 'Huisvesting buitenlandse werknemers' opgenomen. Daardoor zal/kan dit onderwerp ook een plek krijgen in de woonakkoorden die per regio worden gesloten tussen de provincie en de gemeenten binnen die regio's.

| Regio                 | Wat doet de regio – gemeente?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Rol provincie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kop van Noord-Holland | In 2017 is bestuurlijk overleg gestart naar aanleiding van twee huisvestingslocaties waar discussie over was met de provincie. Er is onderzoek gedaan naar het tekort aan huisvesting, er is een Plan van Aanpak opgesteld en er is gestart met actieve registratie in het BRP. Alleen de gemeente Hollands Kroon is planmatig actief op dit dossier. De gemeente Schagen en Den Helder blijven achter.                                                                                                                                                     | Stimulerend en faciliterend.<br><br>Drie jaar overleg (over onderzoek en enkele andere ondersteunende acties) heeft helaas niet geleid tot extra huisvestingslocaties.<br>Dat is de reden om een steviger provinciale rol te overwegen.                                                                                                                                       |
| Westfriesland         | Kop van Noord-Holland heeft in 2017 en 2019 aan Westfriesland gevraagd om het dossier in NHN-verband op te pakken. Daar is uiteindelijk geen gehoor aan gegeven door Westfriesland.<br><br>Westfriesland heeft het in 2019-2020 zelf opgepakt en onderzoek laten doen naar de omvang van het aantal buitenlandse werknemers dat in de regio werkt en/of verblijft. Binnenkort vindt besluitvorming plaats over het concept Plan van Aanpak dat voorziet in geld en capaciteit voor het uitvoeren van acties. E.e.a. wordt ook opgenomen in het Woonakkoord. | Destijds is bestuurlijk vanuit de provincie het verzoek van Kop van Noord-Holland om het op NHN-niveau op te pakken stevig ondersteund. Onder meer door toezegging van een provinciale financiële bijdrage.<br><br>De voortgang wordt door de provincie met belangstelling gevolgd. De provincie levert een tekstbijdrage/aanvullingen voor dit onderwerp in het Woonakkoord. |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Regio Alkmaar</b>           | Kop van Noord-Holland heeft in 2017 en 2019 ook aan Regio Alkmaar gevraagd om het dossier in NHN-verband op te pakken. Daar heeft Regio Alkmaar uiteindelijk geen gehoor aan gegeven.<br>Regio Alkmaar heeft wel onderzoek laten doen naar de omvang van het aantal buitenlandse werknemers dat in de regio werkt en/of verblijft.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Bestuurlijk is door de provincie het verzoek van Kop van Noord-Holland om het op NHN-niveau op te pakken stevig ondersteund. Onder meer door toezegging van een provinciale financiële bijdrage.                   |
| <b>Regio</b>                   | <b>Wat doet de regio – gemeente?</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Rol provincie</b>                                                                                                                                                                                               |
| <b>Zaanstreek-Waterland</b>    | Geen informatie over bekend.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Geen provinciale rol.                                                                                                                                                                                              |
| <b>Zuid-Kennemerland/Umond</b> | Met de provincie is eenmalig overleg geweest in regionaal verband over de aanpak en ervaringen met de Kop van Noord-Holland. De regio zou met dit onderwerp aan de slag gaan. In hoeverre er stappen zijn gezet is niet bekend.<br>Met de gemeente Beverwijk heeft eenmalig overleg plaatsgevonden. Beverwijk heeft dit dossier ook in MRA-verband aangekaart. Recent is ambtelijk aangegeven dat dit dossier vraagt om een gezamenlijke integrale aanpak met een trekker en geeft aan dat de provincie hiervoor de aangewezen instantie is.<br>Daarnaast is het bekend, door een ambtelijk werkbezoek, dat er een huisvestingsprobleem is in Wijk aan Zee. | Informerend.                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Amsterdam</b>               | Geen informatie over bekend.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Geen provinciale rol.                                                                                                                                                                                              |
| <b>Amstelland-Meerlanden</b>   | Er is, voor zover bekend, geen samenwerking op dit dossier tussen de gemeenten, met uitzondering van de samenwerking in het kader van de Greenport Aalsmeer. Alleen met de gemeente Uithoorn is incidenteel contact geweest over dit onderwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Via de Greenport Aalsmeer werkt de provincie samen met de bij de Greenport aangesloten gemeenten.<br>Voor de Greenport wordt een startnotitie opgesteld over de huisvesting van zowel arbeidsmigranten als expats. |
| <b>Gooi en Vechtstreek</b>     | Geen informatie over bekend.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Geen provinciale rol.                                                                                                                                                                                              |

## Bijlage 2: Wie doet wat bij de huisvesting van buitenlandse werknemers?

In dit overzicht zijn de meest besproken onderdelen opgenomen als het gaat om de huisvesting van buitenlands werknemers.

| Nr. | Activiteit                                                                                                                 | Omschrijving wie en waarom                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Bestemmingsplan of Omgevingsvergunning                                                                                     | De gemeente kan een huisvestingslocatie planologisch mogelijk maken met een bestemmingsplan of omgevingsvergunning. De gemeente is bevoegd gezag op basis van de Wet ruimtelijke ordening. (zie ook bijlage 1 van de notitie 'Aanpak Kop van Noord-Holland vanuit een provinciale regiorol' voor een verdere uitleg)                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 2.  | Provinciaal inpassingsplan (PIP)                                                                                           | De provincie kan met een PIP een huisvestingslocatie planologisch mogelijk maken als er een provinciaal belang is en: <ul style="list-style-type: none"> <li>– het is gemeentegrensoverschrijdend en/of</li> <li>– het gaat om een provinciaal project en/of</li> <li>– de gemeente wil/kan het planologisch niet mogelijk maken</li> </ul> (zie bijlage 1 van de notitie 'Aanpak Kop van Noord-Holland vanuit een provinciale regiorol' voor een verdere uitleg van mogelijke RO-instrumenten)                                                                            |
| 3.  | Realiseren van een huisvestingslocatie                                                                                     | Een projectontwikkelaar/bouwer realiseert in opdracht van een (agrarisch) bedrijf of uitzendbureau de huisvestingslocatie. Vooraf dient de gemeente dit met een bestemmingsplan of omgevingsvergunning planologisch mogelijk te hebben gemaakt. Het is dus afhankelijk van de medewerking van de gemeente.                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 4.  | Exploitatie van een logiesaccommodatie                                                                                     | De gemeente verstrekt een exploitatievergunning met voorwaarden, zoals over beheer en het nachtregister.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| 5.  | Nachtregister bij een logiesaccommodatie                                                                                   | De eigenaar/exploitant is wettelijk verplicht tot het bijhouden van een nachtregister van de in de accommodatie overnachtende buitenlandse werknemers. De gemeente is verantwoordelijk voor de handhaving op het bijhouden van het nachtregister.<br><br>Op basis van het nachtregister kan toeristenbelasting worden geheven, het gaat immers om logies en dus het gebruik van voorzieningen in de gemeente. Bij een locatie van 40 logiesplekken (bijv. agrarisch bedrijf) gaat dat om zo'n $40 \times € 1,50 = € 60$ per dag en zo'n € 14.400 op jaarbasis (=48 weken). |
| 6.  | Registratie in de Basisregistratie Personen (BRP)                                                                          | De buitenlandse werknemer kan zich direct bij aankomst in Nederland bij de gemeente inschrijven in het BRP. Dit is wettelijk verplicht als zij/hij langer dan 4 maanden in Nederland verblijft of de intentie daartoe heeft. Uit onderzoek blijkt dat er werkgevers en uitzendbureaus zijn die inschrijving tegenwerken.<br><br>De gemeente ontvangt per ingeschreven buitenlandse werknemer € 250–500 per jaar uit het gemeentefonds. Wanneer er 1.000 buitenlandse werknemers zijn ingeschreven gaat het om 250.000–500.000 per jaar.                                    |
| 7.  | Handhaving van niet-vergunde (illegale) huisvesting (bijv. in schuren en (sta)caravans, op recreatieparken en in woningen) | De gemeente is verantwoordelijk voor de handhaving en bepaalt of zij prioriteit geeft aan handhaving van niet-vergunde huisvesting. Veel gemeenten doen geen (planmatige) handhaving op eigen initiatief. Bij een melding/klacht over een locatie is de gemeente wettelijk verplicht om te gaan handhaven.                                                                                                                                                                                                                                                                 |